

ОБЛІК НЕЗАВЕРШЕНОГО ВИРОБНИЦТВА В УМОВАХ КОКСОХІМІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Особливістю підприємств коксохімічної галузі є складність виробничого процесу, що потребує використання численних матеріальних ресурсів для випуску готової продукції певної якості. Висока матеріалоемність виробництва передбачає ведення постійної роботи з планування, нормування обліку і контролю витрат з метою визначення фактичної собівартості продукції за елементом «Матеріальні витрати» та раціонального використання виробничих запасів підприємства. Передумовою постійного контролю використання матеріальних ресурсів є достовірна оцінка витрат у незавершеному виробництві, оскільки їх вартість враховується при обчисленні фактичної виробничої собівартості продукції. Тому від організації процесу обліку і контролю незавершеного виробництва залежить достовірність даних обліку щодо визначення вартості виробництва і відображення залишків зазначених витрат у фінансовій звітності. Актуальність цього дослідження обумовлена недосконалістю методики оцінки і обліку незавершеного виробництва, від якої залежить реальність відображення собівартості випуску готової продукції.

Аналіз фінансової звітності коксохімічних підприємств показав, що контроль за формуванням незавершеного виробництва та готової продукції здійснюється на недостатньо високому рівні, що обумовлює значне збільшення обсягів незавершеного виробництва в останні роки [1]. Треба зазначити, що на сьогодні не існує нормативних документів, які б регламентували методику оцінювання залишків незавершеного виробництва, тому така оцінка, як правило, визначається особливостями організації виробничого процесу та традиційною обліковою практикою конкретного коксохімічного підприємства.

За загально прийнятою методикою залишки незавершеного виробництва на кінець періоду визначаються за даними бухгалтерського обліку або на підставі даних проведеної інвентаризації [2], але на практиці такий підхід має істотні недоліки. По-перше, дослідження документального оформлення використання матеріалів та незавершеного виробництва дозволило зробити висновок про те, що існуюча система документування не в повній мірі забезпечує контроль за формуванням незавершеного виробництва. Облік руху матеріальних цінностей у виробничих цехах ведеться на підставі «Відомості руху сировини, матеріалів, незавершеного виробництва», яка враховує залишки на кінець місяця по факту, приймаючи ці дані, а не перевіряючи їх з даними бухгалтерського обліку. До того ж такий підхід не враховує проблему обліку відходів виробництва. Тому необхідною є розробка системи заходів щодо забезпечення достовірності та реальності обліку і оцінки залишків

незавершеного виробництва. По-друге, у випадку проведення інвентаризації незавершеного виробництва рідше ніж щомісяця, наприклад, раз у квартал або вкінці року перед складанням річної звітності, показчик його залишків не зможе виконувати контрольну функцію. Не можна також говорити про інвентаризацію як контрольний захід, коли йдеться про простий опис матеріалів у бункерах, транспортерах, конвеєрах, грохотах без можливості подальшого співставлення облікових і фактичних даних. Складність обліку незавершеного виробництва пов'язана також з різноманіттям його видів за всіма перedілами (флотацийні машини, коксові печі, гасильні вагони і т. і.).

Для визначення об'єктів обліку і контролю незавершеного виробництва необхідно проводити комплексний аналіз інформаційних потоків щодо матеріальної складової витрати виробництва, що дозволить визначити обліково-контрольні точки перетину руху первинної інформації. Аналіз практики калькулювання собівартості продукції в умовах коксохімічного виробництва показав відірваність процесу планування і нормування витрат від калькулювання собівартості продукції в системі бухгалтерського обліку витрат на виробництво. На початку облікового періоду планові дані стають вхідними для контролю списання запасів у виробництво, а наприкінці облікового періоду в бухгалтерському обліку відбувається відображення даних фактичної калькуляції. Тобто зв'язки інформаційних потоків характеризуються розірваністю у часі. Планові калькуляції, побудовані на базі виробничої програми і технологічного регламенту, мають бути основою для складання матеріальних балансів та базою для формування первинної документації з нормування і лімітування витрат запасів матеріальних ресурсів, контролю оприбуткування супутньої продукції та поворотних відходів. Використання запропонованих моделей матеріальних балансів дозволяє визначити суми понаднормативних витрат сировини і матеріалів, обсяги виробленої готової продукції, реальну кількість запасів списаних у виробництво.

Новий підхід має будуватися на виділенні із загальних витрат на випуск продукції непродуктивних витрат і витрат сировини і готового продукту на всіх стадіях виробничого процесу. А також розподілі вартості, що залишилася після вирахування зазначених витрат і втрат, між готовою продукцією і незавершеним виробництвом на підставі трудовитрат (нормо-годин на їх виробництво). Сума що залишиться в дебеті рахунку 23 «Виробництво» після вирахування непродуктивних витрат і втрат, собівартості супутньої та готової продукції відобразатиме розмір незавершеного виробництва.

Запропонований підхід є вельми дієвим та дозволяє виявити і реалізувати значні внутрішні резерви зниження собівартості продукції та реально оцінити залишки незавершеного виробництва в умовах коксохімічного підприємства.

Література

1. <http://www.smida.gov.ua>
2. *Котляров Е.И. Незавершенное производство: особенности оценки и учета // Бухгалтерия. – 2008. – № 48 (827). – С. 53-59.*